

XII USALDUSVÄÄRSETE ALLIKATE LEIDMINE

12.1. USALDUSVÄÄRSED JA EBAUSALDUSVÄÄRSED TEABEALLIKAD

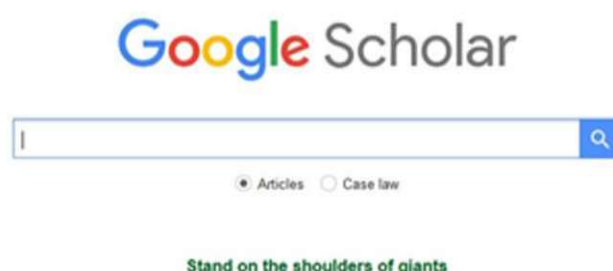
Tõsi, me kõik kasutame liiga sageli allikaid, mis on ebausaldusväärsed või mitteakadeemilised. Eelkõige viitab see Vikipeediale, mis on küll kasulik põhiteabeallikana või teatud teema sissejuhatusena, kuid see pole piisavalt usaldusväärne, kuna sellel puudub keskne instants, mis seda kontrollib, autorid on anonüümsed, andmed ja postitused on vabalt toimetatud.

Seetõttu kohtab sageli väiteid ja teavet, mis on ebatäpsed või veelgi sagedamini kallutatud ja ebausaldusväärsed. Lisaks Vikipeediale tsiteerivad mu õpilased sageli või panevad linke veebilehtedele, mis on samuti ebausaldusväärsed, sest nad ei lugenud ühtegi institutsiooni ega usaldusväärset teadlast või ajakirjanikku ja ajalehte, vaid lihtsalt üksikuid saite, kus on kirjas "kõik ja kõik". Kirjalikult, avaldatud töodes, eriti akadeemilises töös, tuleks neid allikaid vältida ning alati püüda toetuda usaldusväärsetele ja kontrollitud allikatele.

Selles esitluses mainin mitmeid usaldusväärseid teabeallikaid ning annan ka mõned kommentaarid ja soovitusid nende tõhusaks kasutamiseks. Näitena viitan mulle tuttavatele näidetele, nagu näiteks Vikipeedia kirjed Serbia tuntud teadlase Nikola Tesla kohta, ning uurin ka usaldusväärseid allikaid jalgpallihuligaansuse kohta Serbias. Muidugi võivad peaaegu kõik teemad olla illustratsiooniks ja neid saab sel viisil uurida.

Millised on usaldusväärsed ja kontrollitud akadeemilised allikad?

Eelkõige raamatud ja artikkel. Raamatud leiab aadressilt [Google Books](#). Paljusid neist saab otsida [Advanced google book search](#) valik. Artikleid saab läbi otsida [Google scholar](#) ja [Academia.edu](#).

Ebausaldusväärsed teabeallikad – Vikipeedia Nikola Tesla uudishimulik juhtum

Üks viis Vikipeedia puuduste ja riskide ilmestamiseks on võrrelda **erinevaid sissekandeid** kuulsa teadlase **Nikola Tesla** kohta. Kuna Vikipeediat arendatakse isiklike panuste ja kirjutamise kaudu, ei ole üllatav leida samateemalisi artikleid, mis eri keeltes oluliselt erinevad. Nagu võib-olla teate, sündis Tesla Serbia-õigeusu perekonnas tollases Habsburgide impeeriumis praeguse Horvaatia territooriumil, nii et nii serblased kui horvaadid väidavad, et ta on oma. Lisaks veetis ta suurema osa oma elust USA-s, nii et teda võib pidada ka ameeriklaseks. See kajastub Vikipeedias.

Niisiis kirjeldab Vikipeedia **ingliskeelne** Tesla kanne teda serbia-ameerika insenerina:

Nikola Tesla

Article Talk

From Wikipedia, the free encyclopedia

For other uses, see Nikola Tesla (disambiguation).

Nikola Tesla (/ˈtɛslə/ *TESS-lə*; Serbian Cyrillic: Никола Тесла,^[2] pronounced [n̩kɔla tɛsla];^[a] 10 July [O.S. 28 June] 1856 – 7 January 1943) was a *Serbian-American*^{[5][6][7]} inventor, electrical engineer, mechanical engineer, and futurist best known for his contributions to the design of the modern alternating current (AC) electricity supply system.^[8]

Sama tähistus on selle artikli **serbiakeelses** sissekandes, kuid selge väitega, et Tesla on serblane ja kuulutab end selliseks:

Nikola Tesla

Članak Razgovor Latinica ▾

S Vikipedije, slobodne enciklopedije

Za druge upotrebe pogledajte stranicu Nikola Tesla (višeznačna odrednica).

Nikola Tesla (Smiljan, 10. jul 1856 — Njujork, 7. januar 1943) bio je srpski i američki^{[1][2][3]} pronalazač, inženjer elektrotehnike i mašinstva i futurista, najpoznatiji po svom doprinosu u projektovanju modernog sistema napajanja naizmeničnom strujom.

Jedini boravak Nikole Tesle u Beogradu bio je od 1. — 3. juna 1892. godine.^{[27][28]} Došao je na poziv Đorđa Stanojevića u Beograd 1. juna.^[29] Sledećeg dana je primljen u audijenciju kod kralja Aleksandra Obrenovića kojom prilikom je odlikovan ordenom Svetog Save. Potom je Tesla održao čuveni pozdravni govor u današnjoj zgradi rektorata, studentima i profesorima beogradske Velike škole.

Ja sam, kao što vidite i čujete ostao Srbin i preko mora, gde se ispitivanjima bavim. To isto treba da budete i vi i da svojim znanjem i radom podižete slavu Srpstva u svetu.

— početak Teslinog govora u Velikoj školi

Kuid Vikipeedia **horvaadikeelne** sissekanne kirjeldab Teslat kui Horvaatiast pärit serblast, kuid teeb asja veelgi keerulisemaks teabega tema Horvaatia päritolu ja enesemääratluse kohta:

Nikola Tesla

Stranica [Razgovor](#)

 Ovo je glavno značenje pojma **Nikola Tesla**. Za TV seriju iz 1977. pogledajte **Nikola Tesla (Nikola Tesla (Smiljan, 10. srpnja 1856. – New York, 7. siječnja 1943.))**, bio je hrvatsko-američki izumitelj i inženjer srpskog podrijetla, koji je djelovao na polju elektrotehnike i strojarstva te futurist

Životopis

Nikola Tesla rođen je 9./10. srpnja 1856. u mjestu Smiljan kod Gospića. Tesla je bio srpskog^{[1][2]} ili hrvatskog podrijetla (Teslin dnevnik);^[3] njegov otac Miliutin bio je pravoslavni svećenik, a njegova majka Georgina Mandić (zvana Duka) bila je bez naobrazbe, ali vrlo inteligentna žena.

Teze o hrvatskom porijeklu

Temeljem određenih nalaza su izronile i teze o hrvatskom podrijetlu Nikole Tesle.^[4] Prema tim materijalima, koje je našla prof. Ljubica Štefan, o porijeklu prezimena Tesla je govorio sam Tesla kad je u svom dnevniku pisao da je njegov djed taj nadimak dobio jer je "imao isturene prednje zube pa ga je narod prozvao Tesla prema alatki kojom se obrađuje drvo i otud i moje sadašnje prezime Tesla".^[4] U tim tekstovima je stajalo "Drago mi je što me i Hrvati smatraju svojim jer su moji preci hrvatski koljenovići Draganici iz Zadra. Kao hrvatski plemići u 16. stoljeću došli su u Liku i tu ostali. U Liku su moji prepreći došli preko Novog Vinodola. Preci moje majke, Kallinići, također su hrvatski plemići iz Novog Vinodola. Moj pradjed stjecajem okolnosti morao je otići u Bosansku krajinu (turska Hrvatska) i tamo se oženio pravoslavnom djevojkom i prešao na pravoslavlje. On je imao isturene prednje zube pa ga je narod prozvao Tesla prema alatki kojom se obrađuje drvo i otud i moje sadašnje prezime Tesla. To je zapravo nadimak. Moj djed je bio časnik u ličkoj regimenti, a moj otac pravoslavni prota".^{[4][3]}

Točnost podataka u ovom članku je osporena. (Rasprava)

Ne postavljajte ovaj prediočak ako niste pokušali ispraviti sporne dijelove teksta i napisati obrazloženje na stranici za razgovor!

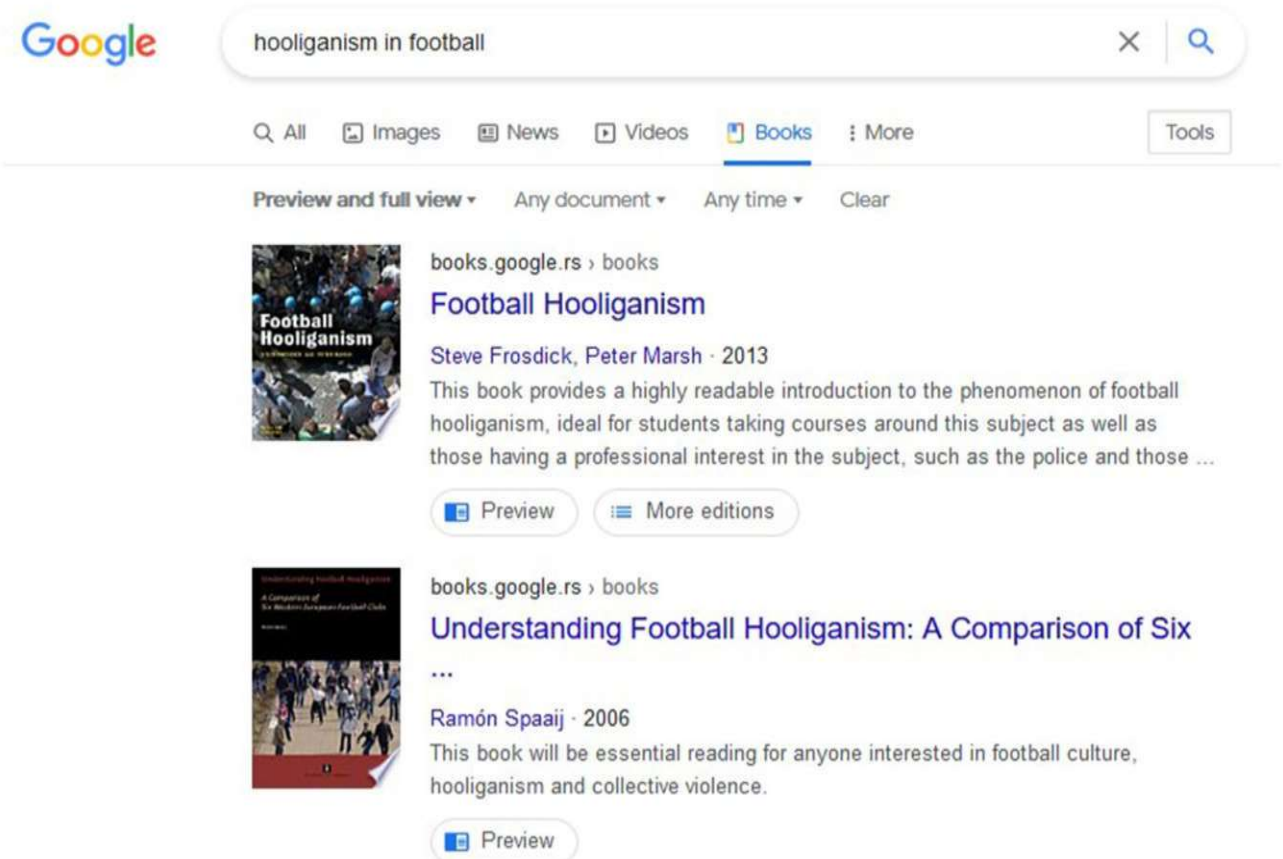
No svakako tezu o hrvatskom porijeklu podržava i Talijanska enciklopedija znanosti, književnosti i umjetnosti "Treccani";^[5] to je talijansko istraživanje i nove povijesno-znanstvene spoznaje Republika Italija nagradila zlatnom medaljom za kulturu i umjetnost 1988.^[6]

Lisaks, kuna Vikipeediat uuendatakse sageli, on võimalik, et see sisu muutub üsna sageli. Kõik see teeb sellest suurepärase kasuliku tööriista esmaseks teabeks, enda esmakordseks teemasse tutvustamiseks. Kuid pidage meeles, et see ei ole õige akadeemiline allikas ja et kõige parem on enne Vikipeediast leitud teavet allikana uuesti kontrollida ja täiendavalt kontrollida ning otsida seal esitatud teabe algallikast.

IKui sisestate **Google Booksi** otsingusõna Hooliganism in Football, saate tohutult palju tabamust.

Praktilised näpunäited laske otsingumootoril teile tulemusi anda asjakohasuse alusel

Pöörake tähelepanu raamatutele, millel on kirjas Eelvaade, sest neid saab mingil määral sirvida ja lugeda. Selle esitluse jätkudes räägime ja testime mõnda head viisi kontrollitud ja usaldusväärse teabe saamiseks. Samuti saate nendest raamatutest otsida teatud fraase ja seega, isegi kui teil pole juurdepääsu kogu raamatule, tuvastage, kus kõike on mainitud teie teemaga seotud terminis. Siin on mõned slaidid selle illustreerimiseks:

The screenshot shows a Google search for 'hooliganism in football' on the Google Books platform. The search bar contains the text 'hooliganism in football'. Below the search bar, there are navigation options: 'All', 'Images', 'News', 'Videos', 'Books', and 'More'. The 'Books' tab is selected. The search results are filtered to show 'Preview and full view' for 'Any document' and 'Any time'. Two book results are displayed:

- Football Hooliganism** by Steve Frosdick, Peter Marsh (2013). The description states: 'This book provides a highly readable introduction to the phenomenon of football hooliganism, ideal for students taking courses around this subject as well as those having a professional interest in the subject, such as the police and those ...'. It includes a 'Preview' button and a 'More editions' button.
- Understanding Football Hooliganism: A Comparison of Six ...** by Ramón Spaaij (2006). The description states: 'This book will be essential reading for anyone interested in football culture, hooliganism and collective violence.' It includes a 'Preview' button.

Advanced Google Book Search võimaldab teil otsida raamatute sisust. Saate sisestada otsingukasti fraasi või sõnade jada ja otsingumootor loetleb kõik raamatud, milles see fraas täpselt või ligikaudselt esineb. Saate piirata otsingut raamatutega, mis on täielikult saadaval, osaliselt saadaval jne.

Google books **Advanced Book Search**

Find results with **all** of the words 10 results ▼
 with the **exact phrase**
 with **at least one** of the words
without the words

Search: All books Limited preview and full view Full view only Google eBooks only

Content: All content Books Magazines Newspapers

Language: Return pages written in any language ▼

 e.g. Books and Culture

Title: Return books with the title

 e.g. Hamilton Mabie or "Hamilton Wright Mabie"

Author: Return books written by

 e.g. O'Reilly

Publisher: Return books published by

 e.g. Medieval History or "Medieval History"

Subject: Return books on subject

 e.g. 1999 and 2000, or Jan 1999 and Dec 2000

Publication Date: Return content published anytime
 Return content published between and
 e.g. 1999 and 2000, or Jan 1999 and Dec 2000

ISBN: Return books with the ISBN

 e.g. 0060930314

ISSN: Return serials with the ISSN

 e.g. 0161-7370

Google Scholar on spetsiaalne otsingumootor akadeemiliste artiklite, st peamiselt akadeemilistes ajakirjades avaldatud artiklite otsimiseks. Kuigi terved raamatud on harva Internetis saadaval, on **akadeemilised artiklid** ja teosed sageli täielikult **tasuta saadaval**.

Google Scholar hooliganism

Articles About 34,900 results (0.03 sec)

Any time
 Since 2023
 Since 2022
 Since 2019
 Custom range...

Sort by relevance
 Sort by date

Any type
 Review articles

include patents
 include citations

Create alert

[book] Football hooliganism
[S Frosdick, P Marsh - 2013 - taylorfrancis.com](#)
 This book provides a highly readable introduction to the phenomenon of football **hooliganism**, ideal for students taking courses around this subject as well as those having a ...
 ☆ Save 📄 Cite Cited by 342 Related articles All 5 versions 🔗

Towards a sociological understanding of football hooliganism as a world phenomenon
[E Dunning - European journal on criminal policy and research, 2000 - Springer](#)
 ... of football **hooliganism** as a world ... **hooliganism** can be theorised and understood. These data can usefully serve as a rough indication of the worldwide incidence of football **hooliganism** ...
 ☆ Save 📄 Cite Cited by 264 Related articles All 11 versions

[book] Hooliganism: Crime, culture, and power in St. Petersburg, 1900-1914
[J Neuberger - 1993 - books.google.com](#)
 In this pioneering analysis of diffuse underclass anger that simmers in many societies, Joan Neuberger takes us to the streets of St. Petersburg in 1900-1914 to show us how the ...
 ☆ Save 📄 Cite Cited by 250 Related articles All 5 versions

Academia.edu, Researchgate ja Google Scholar Profiles

Erinevalt kõigist varasematest Google'i teenustest, kus otsingumootor ise andmeid genereerib, sisaldavad **Academia.edu** ja **Researchgate** tohutu hulga teadlaste erakontosid. Niisiis panevad Academia.edu lehele **teadlased ise** oma töid ja kontaktandmeid üles, nii on loetavate tekstideni palju lihtsam jõuda – need on kas kohe autori lehel kättesaadavad või saab neid otsida otse autorilt. Samuti saate Academia.edu lehel luua oma profiili, rakendus kestab umbes 15 minutit, sisestage teid huvitavad valdkonnad ning platvorm ise saadab teile ettepanekuid huvitavate artiklite ja uudiste kohta teid huvitavas valdkonnas.

Academia.edu on eriti kasulik, kui teate töö autori nime või kui proovite leida konkreetset paberit, mis pole saadaval. Sel juhul võite otsida sellest brauserist autori nime ja vaadata, kas seal on profiil ja artikleid, mida saab tasuta alla laadida.

Google scholar profile ka palju otsitavaid publikatsioone paljudelt teadlastelt.

Google Scholar

About Search **Profiles** Inclusion Metrics Publishers Libraries

Search Scholar

Overview

Setup

Citations

Public Access

Updates

Questions

Google Scholar Profiles

Google Scholar Profiles provide a simple way for authors to showcase their academic publications. You can check who is citing your articles, graph citations over time, and compute several citation metrics. You can also make your profile public, so that it may appear in Google Scholar results when people search for your name, e.g., *richard feynman*.

Best of all, it's quick to set up and simple to maintain - even if you have written hundreds of articles, and even if your name is shared by several different scholars. You can add groups of related articles, not just one article at a time; and your citation metrics are computed and updated automatically as Google Scholar finds new citations to your work on the web. You can choose to have your list of articles updated automatically or review the updates yourself, or to manually update your articles at any time.

Set up your Google Scholar Profile